

Tuinkunst & Parken Nieuwsbrief Opleiding Tuinkunst & Parken, historie en instandhouding November 2005

Het cultuurlandschap: de integrale benadering.

De cursus "Tuinkunst en Parken – Historie en Instandhouding", maakt deel uit van een groter geheel, namelijk de kenniskring "Monumentenzorg in de Praktijk" bij de Hogeschool Utrecht.

Die positionering is niet zonder reden. Immers de in gang gezette integrale benadering van bodemarchief en gebouwd erfgoed in de context van "omgevingskwaliteit", groeit nu snel, zoals ook moge blijken uit de nieuwe naam voor de gefuseerde rijksdiensten van monumenten en archeologie (ROB en RDMZ): deze zal luiden Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten. Dit is meer dan naamgeving, het is het resultaat van het langzaam gegroeide inzicht dat het monumentale en archeologische erfgoed alleen in de bredere context van (cultuur)landschappelijke kwaliteit kan zorgen voor instandhouding van alles wat ons dierbaar is. Nergens wordt dat beter geïllustreerd dan bij 'groene monumenten' die immers mede hun waarde ontleen aan 'rode', 'blauwe' en 'grijze' elementen zoals gebouwen, waterpartijen en paden. In die geest is ook de opleiding T & P opgezet, zoal ook uit deze en volgende nieuwsbrieven zal blijken!

Dr. Pim Brinkman

leerstoelhouder Monumentenzorg in de Praktijk

Start nieuwe opleiding.

Op 22 september jl. is voor de tweede keer de opleiding Tuinkunst en Parken (TP), historie en instandhouding gestart.

De eerste lesdag betekent meteen een eerste opdracht: "Verricht, naar aanleiding van een onderzoek van de eigenaar of de beheerder, een tuinhistorisch onderzoek voor de instandhouding van een historische tuin of van een historisch park".

Hieronder de nieuwe lichte van 2005-2006 met: achtergrond, werkgever en opdracht onderwerp (en plaats):

1. *Frans Ameschoot*
(groen ontwerper, Hortus Arcadië)
Landgoed Oosterhout in Oosterhout
2. *Marloes Bijlsma*
(ruimtelijk ontwerper, Dienst Landelijk Gebied)
Landgoed Quadenoord, Renkum
3. *Gøste Dekker*
(hovenier)
Oostermeer, Oudekerk aan de Amstel
4. *Ciel Geerards*
(hovenier)
Park Leeuwenstein, Nijmegen
5. *André Hoek*
(restauratiearchitect, eigen bureau) Landgoed Oostbroek, Utrecht
6. *Bill Jonker*
(Beheertechisch medewerker, PHB)
Zorgvliet, Diepenveen
7. *Hans Kapiteijn*
(hovenier en inkoper, Stadsdeel Amsterdam Zuidoost)
Buitenplaats Schoonoord, Abcoude
8. *Natascha Lensvelt*
(beleidsmedewerker documentatie/ Informatie, RDMZ)
Hoog Beek en Royen, Zeist
9. *Octave Magnée*
(financieel medewerker, Universiteit Utrecht)
10. *Wil Maters*
Leyduin Vinkenduin, Vogelenzang
11. *Climmy Scheider*
(tuinarchitect, eigen bureau)
Oude Huys, Bern
12. *Marloes Tigchelaar*
(tuinhistorica, eigen bureau)
Zorghvliet, Den Haag
13. *Lidwien Verdink*
(tuinarchitecte, eigen bureau)
Huize Scherpenzeel, Scherpenzeel

Excursie Hortus Botanicus Leiden

Auteur: Charlotte Ligthart

Over de Japanse impuls in het tuinleven van verleden en heden

Zaterdag 3 september heeft de TP lichte van 2005 haar eerste reünie gehouden in Leiden. Tuinbaas Theo Houthoff van de Hortus Botanicus ontving zijn cursussenoten aan het Rapenburg 73. Bijna iedereen was gekomen en de zon zorgde voor een stralend aanzien van de universiteitstuin.

Vanaf de Gouden Regen uit 1601 bij de hoofdingang tot en met de veelkleurige dahliatentoonstelling anno nu, hingen wij aan Theo's lippen. Zijn lange werkervaring was te merken in de vanzelfsprekende manier waarop hij ons al pratend en wijzend door de bomen en struiken loodste.

De Leidse Hortus, de oudste van Nederland, is in 1590 gesticht door de botanicus Clusius, een vriendelijk ogende man die vanaf zijn sokkel instemmend glimlacht. In de Gids voor de Nederlandse tuin- en landschaparchitectuur deel West, Noord-Holland, Zuid-Holland (pp.337-340 over de Hortus Botanicus Leiden) is op de gravure van W. Swanenburgh de indeling in rechthoekige bedden opvallend. Toen de Hortus in 1937 werd gerestaureerd is die oude indeling weer terug gebracht.

Wel staan er andere planten in dan destijds. Maar waar wij eigenlijk voor gekomen waren is de Von Siebold Memorial Garden uit 1990.

Deze 'Japanse tuin' is aangelegd door een Japanse hoogleraar en een Nederlandse Japanse tuinenkenner. Om hem goed te kunnen onderhouden is tuinbaas Theo Houthoff in 1993 naar Japan gereisd om twee maanden bij een Japans hoveniersbedrijf in Kyoto werkervaring op te doen.

Hij heeft destijds schitterende dia's gemaakt en na de rondleiding door de Hortus vertelde hij bij een glas wijn over die inspirerende tijd.

Theo vertelt over de typen Japanse tuinen, de werkmethode en de Japanse cultuur.

De Japanse tuin in de Leidse Hortus is opgedragen aan de Duitser Philipp von Siebold (1796-1866). Von Siebold heeft het tuinleven van Leiden een speciale impuls gegeven als importeur, kweker en auteur. Op zijn buitenplaats Nippo, net buiten de stadssingels van Leiden, legde hij zich toe op het importeren van bomen en planten uit Japan. Hij heeft in de 19e eeuw gezorgd dat 730 levende plantensoorten en meer dan 400 zaden naar West-Europa kwamen. Tot op de dag van vandaag zijn er variëteiten bekend die oorspronkelijk door Von Siebold werden geïmporteerd. In de Leidse Hortus Botanicus groeien minstens zestien bomen en struiken die afkomstig zijn van zijn vroegere zendingen, een aantal staat nu in de aan Von Siebold opgedragen Japanse tuin.

Het is vooral aan de inzet van Philipp von Siebold te danken dat niet alleen de Leidse Hortus, maar ook vele particulieren in hun tuinen nakomelingen van oorspronkelijk Japanse planten en bomen hebben staan zoals de Japanse esdoorn, lelie, conifeer, Hosta, Hydrangea (7 soorten), Spiraea, Weigela, Wisteria, Viburnum, Clematis, Magnolia en de Paulownia imperialis, genoemd naar de latere koningin Anne Paulowna (Rijken, H (2005) De Leidse Lustwarande, de geschiedenis van de tuinkunst op kastelen en buitenplaatsen rond Leiden, ca. 1600-1800).

Eigenlijk is de Japanse tuin in de Leidse Hortus weer aan een opknappbeurt toe, want

alles groeit er als kool. De stenen Von Siebold kijkt dan ook een beetje zuinig. Theo Houthoff kan dus best wat vrijwilligers gebruikers. Een idee voor de lichte 2006?

Interessante publicaties:

Artikel

Landfort weer in volle glorie: rondleiding door Bob van Beek in en om het landhuis / door Aggie Daniëls. - ill. fot. - (2005)
In: De Ganzeveer (2005), nr. 44, p. 42-48.

Artikel

Leeuwenburg en de omringende buitenplaatsen / Jan Willem Gunning. - ill. fot. - (2004)
In: Jaarboekje Niftarlake (2004), p. 21-83
Met noten en literatuur.

Artikel

Tuin detectives, een Springertuin in Oldenzaal / Marianne van Lidth de Jeude. - ill. - (2005)
In: Tuinjournaal 22 (2005), nr. 1, p. 10-13.

Artikel

Vliet en Burgh : een buitenplaats met een bestemming / Anne Jacobs en Josien Jacobs-Clement. - ill. - (2005)
In: Historisch Voorburg 11(2005), nr. 1, p. 1-35.
Met bronnen.

Artikel

Hartenlust : met Van Loon naar buiten : het Amsterdamse regentengeslacht Van Loon en drie eeuwen buitenplaatsencultuur / door Tonko Grever en Inger Groeneveld. - ill. - (2005)
In: Historische woonsteden en tuinen (2005), nr. 145, p. 2-10.
Met noten.

Boeken

Het landgoed Rhederoord, 350 jaar vooraanstaand cultureel erfgoed. (verkrijgbaar vanaf half december)

Agenda

Tentoonstelling Piet Oudolf in Rondeel.

Tot eind november heeft Tuin- en landschapsarchitect Piet Oudolf een tentoonstelling over zijn werk.

Zie ook www.deventercentraal.nl

Openbare Lezing

Bij de opleiding Tuinkunst en Parken is op donderdag 15 december is een openbare lezing van Willem Overmars.

"Hoe ga je om met historische gegevens in het huidige gebruik van historische buitenplaatsen?" Met als voorbeelden zijn werk voor het landgoed Schoonoord in Zeist (Hendrik van Lunteren) waar het

Wereldnatuurfonds zich gaat vestigen met een heel specifiek, natuurgericht gebruik; en voor Meerssenhove in Zuid Limburg, waar bodem, kwelzones, natuurwaarden, recreatie e.d. hun rol spelen.

Kortom, allerlei nieuwe invalshoeken en gezichtspunten.

Het begint stipt om 19.30 tot 21.00 met aansluitend een kleine borrel tot 21.30.

Het is een openbare lezing. En een ieder is welkom!

Wel verzoeken wij u dringend -vanwege de organisatie en catering- om uw komst voor 8 december te melden aan de redactie.

Nieuws

VU krijgt leerstoel erfgoed van monument, tuin en landschap

De stichtingen Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen hebben per 1 september 2005 een bijzondere leerstoel ingesteld bij de Vrije Universiteit Amsterdam onder de titel 'Erfgoed van monument, tuin en landschap'. Het College van Bestuur van de VU heeft deze leerstoel aanvaard; dr. J.C. Bierens de Haan (51) is tot bijzonder hoogleraar benoemd.

Zie onderstaande link voor het persbericht: www.vu.nl/nieuws en klik op 'hoofdpunten' en 'vu krijgt leerstoel erfgoed'.

Info

Centrum voor Techniek

Het Centrum voor Techniek is het post-hbo instituut van de Faculteit Natuur & Techniek van de Hogeschool Utrecht (HU).

Directie: drs. L.J. Kuiper
Cursusmanagement Tuinkunst & Parken: ir. J.P. Madlener
Curusleiding Tuinkunst & Parken: mr. drs. J.W. Edinga
Secretariaat Tuinkunst & Parken: Mevr. K. Holt

Centrum voor Techniek
Locatie HU, Nijenoord 1 UTRECHT
Postbus 182, 3500 AD UTRECHT
Tel. (030) 238 88 88
Fax (030) 238 88 89
www.centrumvoortechneek.nl
centrumvoortechneek@hu.nl
T&P nieuws redactie: kiki.holt@hu.nl